



زندگی ماشینی؛ ازدواج و فرزندآوری را به تأخیر انداخته

امیر پناه‌علی اظهار کرد: تغییرات فرهنگی، شرایط اقتصادی، اشتغال زنان و سایر عوامل اجتماعی موجب شده است ...

امیر پناه‌علی اظهار کرد: تغییرات فرهنگی، شرایط اقتصادی، اشتغال زنان و سایر عوامل اجتماعی موجب شده است بسیاری از خانواده‌ها داشتن تنها یک فرزند را ترجیح دهند، تصمیمی که از نظر اقتصادی مقرون به صرفه تر به نظر می‌رسد و امکان تمرکز بیشتر والدین بر فرزند را فراهم می‌کند.

امیر پناه‌علی، روانشناس و استاد دانشگاه در گفت‌وگو با خبرنگار ایکن از آذربایجان شرقی با اشاره به پیامدهای روانی و اجتماعی ناشی از سبک زندگی مدرن و افزایش گرایش خانواده‌ها به تک‌فرزندی، بر ضرورت حمایت جدی تر دولت از نهاد خانواده تأکید کرد و گفت: در گذشته، تصور عمومی از خانواده خانه‌ای بزرگ با حیاطی وسیع و حضور چندین کودک در حال بازی بود، اما امروزه این تصویر به آپارتمان‌های کوچک با حضور دو والد و یک فرزند تغییر یافته است.

وی افزود: تغییرات فرهنگی، شرایط اقتصادی، اشتغال زنان و سایر عوامل اجتماعی موجب شده است بسیاری از خانواده‌ها داشتن تنها یک فرزند را ترجیح دهند، تصمیمی که از نظر اقتصادی مقرون به صرفه تر به نظر می‌رسد و امکان تمرکز بیشتر والدین بر فرزند را فراهم می‌کند.

پناه‌علی با هشدار نسبت به روند رو به رشد سالمندی جمعیت ادامه داد: ایران و بسیاری از کشورهای دیگر در سال‌های آینده با کاهش جمعیت جوان روبه‌رو خواهند شد. تغییر هرم سنی جامعه می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی به همراه داشته باشد و به یکی از چالش‌های مهم آینده تبدیل شود.

این روانشناس با بررسی ابعاد روان‌شناختی این مسئله گفت: بسیاری از کودکان تک‌فرزند، به ویژه آن‌هایی که والدین شاغل دارند، بخش زیادی از زمان خود را در تنهایی سپری می‌کنند. این شرایط ممکن است زمینه‌ساز مشکلاتی مانند افسردگی، اضطراب، ضعف در برقراری روابط اجتماعی و اختلال در رشد عاطفی آن‌ها شود.

وی خانواده‌ها را نخستین و مهم‌ترین بستر اجتماعی شدن کودکان دانست و اظهار کرد: در خانواده‌های تک‌فرزند، فرآیند اجتماعی شدن تا حدی غیرطبیعی شکل می‌گیرد، زیرا کودک همواره در مرکز توجه قرار دارد و محبت و حمایت بیش از اندازه دریافت می‌کند. چنین شرایطی می‌تواند به پدیده فرزندسالاری و حتی شکل‌گیری ویژگی‌های شخصیتی خودشیفته در کودک منجر شود.

پناه‌علی به گسترش پدیده «تک‌نوه‌ای» اشاره کرد و گفت: امروزه برخی خانواده‌ها تنها یک نوه دارند و همین مسئله موجب می‌شود حجم زیادی از توجه و انتظارات اعضای خانواده بر یک کودک متمرکز شود، موضوعی که فشار روانی قابل‌توجهی را به او تحمیل می‌کند.

این استاد دانشگاه با اشاره به سیاست‌های تشویقی دولت برای خانواده‌های دارای چند فرزند افزود: هرچند اقداماتی مانند ارائه تسهیلات مالی و امتیازات مختلف در نظر گرفته شده است، اما برای دستیابی به جامعه‌ای سالم و پویا باید حمایت‌های عملی و گسترده‌تری از خانواده‌ها شود و این موضوع تنها در حد شعار باقی‌نماند. والدینی که تنها یک فرزند دارند، در شیوه‌های تربیتی خود تجدیدنظر کنند.

وی افزود: برخی والدین برای پر کردن خلأ هم‌بازی، خود را در سطح کودک قرار می‌دهند و زمان بسیاری را صرف بازی با او می‌کنند، در حالی که کودک بیش از هر چیز به تعامل با همسالان خود نیاز دارد. حضور کودکان در محیط‌هایی مانند مهدکودک، مراکز آموزشی، پارک‌ها و شهربازی‌ها فرصت مناسبی برای تقویت مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی آن‌ها فراهم می‌کند. در غیر این صورت، احتمال ضعف در روابط اجتماعی در سال‌های بعد افزایش می‌یابد.

پناه‌علی سبک زندگی مدرن را یکی از عوامل کاهش فرصت‌های بازی و تعامل اجتماعی کودکان دانست و گفت: والدین باید از سنین پایین استقلال را به فرزندان خود آموزش دهند. بسیاری از کودکان تک‌فرزند به دلیل حمایت بیش از اندازه والدین، وابستگی بیشتری پیدا می‌کنند. بنابراین لازم است انجام کارهای ساده و مسئولیت‌های متناسب با سن به آن‌ها سپرده شود.

این روانشناس و استاد دانشگاه اظهار کرد: کودکان در بستر جامعه و از طریق مواجهه با چالش‌ها و تجربه‌های مختلف رشد می‌کنند. از آنجا که والدین همیشه در کنار فرزندان خود نخواهند بود، باید آن‌ها را به گونه‌ای تربیت کنند که بتوانند در آینده افرادی مستقل، توانمند و مؤثر برای جامعه و کشور باشند.